

HAŞHAŞİ CENNETİ

Bu yazı kısa hikâye tarzındadır. Tarihî belgelerden edindiğim bilgileri -hayal gücümün de yardımıyla- kurgulayarak hikâye formatına dönüştürmeye çalıştım. Akademik yazılarda olduğu gibi dipnotlara yer vermedim. Hikâyenin sonunda yararlandığım başlıca kaynakları belirttim. Bu hikâyenin amacı okuyucuyu sıkmadan, din adına insanların nasıl aldatıldığını ve paralel din tehlikesinin bugün olduğu gibi geçmişte de ne büyük belalar doğurduğunu tarihe damgasını vurmuş olaylar üzerinden aktarmaktır.

Bölüm I

Bir gün yolunuz Hazar Denizi'nin güney kıyılarına düşerse Rey şehrine mutlaka uğrayın. Her şehrin bir hikâyesi vardır. Bazen kimsesiz harabe bir kentin yıkıntıları bile tarifi mümkün olmayan ağıtlar çalar kulağınıza. Belki de İrem şehrinin sarsılmaz denin sütunlarından arda kalanlarda bulursunuz ciltler dolusu kitaplarda bulamadığınızı. Tarih hiçbir zaman ölmez. Her zaman oradadır ve sizi bekler.

Rey'in size anlatacakları ise bin bir gece masallarını andırabilir.

On ikinci yüzyılın sonlarına doğru Rey şehri, şöhreti İslâm âleminin dört bir yanına ulaşmış büyük bir din bilginini misafir ediyordu. Bu bilginin, Horasan, Buhara, Harezm, Semerkant gibi ilim merkezlerinde muhalifleriyle girdiği münazaralarda gösterdiği başarı dilden dile dolaşıyordu. Bu gezgin bilge sonunda doğduğu şehre dönmüştü. Burada insanlara pek çok İslâmî alanda dersler veriyordu. Rey şehrinde halkın büyük bölümünün İsmailî olmasına karşın Sünnî bir âlim olarak hatırı sayılır sayıda talebesi olmuştu.

Bir öğretmen için öğrencilerinin gelişim sürecini dik-

katle takip etmek önemlidir. Yeteneklerini ve zaaflarını doğru gözlemlemek gerekir. Aksi takdirde öğrenciyi eziyet etmekle kalmaz, ders halkasına da zarar verebilirsiniz. Fahreddin Razi de Rey şehrindeki talebelerine bu hassasiyetle yaklaşıyordu. Hangi öğrencinin hangi alanda daha başarılı olduğunu anlamaya çalışıyordu. Öyle ya bazısının ezberi kuvvetliken, bazısının keskin mantık yürütme kabiliyeti olabilirdi. Nadiren de olsa ilmin her türüsünü sünger gibi emen cins beyinlerle karşılaşabiliyordunuz.

Fahreddin Razi'nin böyle bir talebesi vardı. En azından o, öyle düşünüyordu. Yedi aydır ders halkasında olmasına rağmen kendisinden daha eski olan arkadaşlarını geçmişti. Abartılacak bir şey değildi belki ama dikkat çekiciydi. Yine de onda garip bir şeyler seziyordu. Fazla konuşmuyordu ve pek arkadaşı yoktu. Ailesinden kimseyi görmemişti. Dersten sonra adeta ortadan kayboluyordu. Bugüne kadar özel konuşma şansları hiç olmamıştı. Diyalogları genellikle ders konularıyla sınırlı kalıyordu. Bazı talebelerinden onun hakkında bilgi almaya çalıştığı olmuştu ama elle tutulur bir şey bulamadı. Diğer yandan fazla üzerinde durmaya gerek görmüyordu. Zihnini ilmî meselelerin dışındaki işlere yormak huyu değildi.

Razi, münazara arenalarının yenilmez gladyatörlerindendi. Kimlerle tartışmamıştı ki? Hristiyanlar, Yahudiler, Mutezilîler... Karşısındaki halt etmeyi her seferinde başarmıştı. Buhara'da, Harezm'de, Semerkant'ta ve hatta Horasan'da... Mâverâü'n-nehr'de adını duymayan yoktu. Rey şehri onun için oldukça sakin sayılırdı. Bâtînîler sıradan insanlarla bile tartışmaya girmekten kaçınırdı. Söz konusu Fahreddin Razi olunca muhtemel bir münazaraya Şeyhu'l cebel bile cesaret edemezdi. Kaldı ki Bâtînîler asla münazara yapmazlardı. Onlara göre Bâtînî ilimler, sadece Allah tarafından seçilmiş belli insanların kazanabileceği türden bilgiler içeriyordu. Bu sırlı bilgilere sahip olmayan insanlarla tartışmak zaman kaybı görülürdü.

Bir münazara mümkün değilse bile Razi, Bâtînîleri her fırsatta kışkırtmaktan geri durmuyordu. Dili keskin ve sapkınlıkları bu derece ortada olan bir mezhebe karşı delilleri sağlamdı. Bâtînîliğin Kur'ân ve Sünnetle alakası olmayan, insanları Allah'la aldatmak için uyduurulmuş bir tuzak olduğunu vaaz ediyordu. Reddiyeleri bölgede etkili olmaya başlamıştı. Halk arasında çatlak sesler baş göstermişti. Bâtînîlik ciddi bir tartışma konusuna dönüşecek gibiydi.

Birilerinin tekerine çomak sokuyorsanız bazı sonuçları olacağını da bilmeniz gerekir. Eğer çomağı soktunuz teker Alamut Kalesi ise başınız cidden belada demektir. Razi'nin ateşle oynadığını anlaması fazla uzun sürmedi.

Yine bir gün Bâtînîleri diliyle dövüyordu. Bu mezhebin cahiliye putperestliğinden daha büyük şirk bataklığı olduğunu anlatıyordu. Haksız da değildi. Onlara göre şeyh, Allah'ın yeryüzündeki bedeniydi. Şeyhin bilgisi Allah'ın bilgisi sayılıyordu. Hiçbir kutsal kitap şeyhi bağlamazdı. Çünkü o Levh-i Mahfuz'a sahipti. Onun vekilleri olan Dâi azamlara ve refiklere itaat Allah'a itaat mesabesindeydi.

Harezm bölgesinde tartıştığı bir Hristiyan rahip de İsa'nın Allah olduğuna İslâm'dan delil getirmek için Bâtînîlikte ve Tasavvuf'ta yaygın olan bu hulûl ve tenâsuh akidesini ileri sürmüştü:

Hristiyan rahip:

- *"Sizden bir grup muşâhade, mukâşefe ve yüce haller sahibi arınmış kişiler olduklarını söyleyerek, Allah'la birleştiklerini (Fenafillah) iddia ediyorlar. Hatta Hal-lac-ı Mansur'un; "Ben sevdiğimim, sevdiğim de bendir" dediği biliniyor. Beyazıt Bistâmi'nin de "Kendimi tenzih ederim, benim şanımlı ne yücedir, Âlemlerin rabbi benim, Haydi bana kulluk edin" dediği meşhurdur. Bizden bile böyle birşey söyleyen ve böyle bir şeye inanan kimse yoktur. Sadece bizden bir grup bunun bir benzerinin İsa konusunda olduğunu iddia etmektedir.*

Size gelince ise çiftçilik yapmayı bırakmış sıradan birisi bile böyle bir şeyi, hatta daha fazlasını iddia edebiliyor. Üstelik de siz onun bu şekilde ve bundan daha büyük olduğuna inanıyorsunuz. Sonra bu dolandırıcıların hali,

Deneme

VEDAT YILMAZ

imamlarınıza, âlimlerinize söylendiğinde hüsnü zan gösteriyorlar ve şöyle diyorlar: «Onun hali kendisine terk edilir». Bunu, bazen küfrü gerektiren şeylere hüsnü zan ettiklerinden ötürü cehaletleri sebebiyle, bazen de halkın onları temize çıkarmaları ve sevmeleri üzerine, gerçekte onları deccâliye, haşiyiye ve küfür ve bid'at fırkalarına nispet ettikleri halde, halktan korktukları için hüsnü zan yapıyorlar. Bize gelince, bizden buna veya bir kısmına meyleden kimse yoktur.”

Rahibin bu beklenmedik belden aşağı hamlesini Razi soğukkanlılıkla savurmuştu:

-“Bizden bir grubun, zaviyelerde oturması ve ilimsiz şeyhlik iddia etmesi, bir diğer grubun ittihad ve hulûl iddia etmesi şeklindeki sözlerine gelince; evet, doğru söylüyorsun. Fakat onlar gerçekte bizden değildirler. Sen de onların bizden olmadığını, biz de bizden olmadıklarını söylüyoruz. Dolayısı ile onların yaptıkları bizi kötölemenizi ve ayıplamanızı mümkün kılmaz. Böyle bir şey nasıl olabilir ki; Hazreti Peygamber: “Bize ihanet eden bizden değildir” buyuruyor.

Âlimlerden ayrılan, fakirlik iddia eden, çalgı, raks ile meşgul olan bu grupla ilgili olarak; bunlar ne ilimde, ne hüküm beyan etmede, ne indirilen bir ayette, ne gelen bir haberde, ne ahlaki güzelleştirmede, ne bir yola girmekte, ne dinin asıllarından bir asılda ve ne de Müslümanların ayrıntılı meseleleriyle ilgili bir meselede kendilerine itimat edilen kimselerdir. Durum böyle olunca, inansınlar veya inkâr etsinler, itaat etsinler veya isyan etsinler, bunlara her hangi bir iltifat veya itibar asla gösterilmez.”

Hristiyan rahiple yaptığı bu münazarada Bâtınlık ve Tasavvuf gibi hulûl akidesini savunan fırkaların İslâm için ne büyük bir tehlike arz ettiğini daha iyi anlamıştı. Rey şehrinde kaldığı sürece Batınlılarla mücadele etmeye kararlıydı.

O gün söyledikleri her zamankinden farklı değildi:

-“Bunların maksadı şeriati iptal ve yaratıcıyı nefretmektir. Dinlerden hiçbirisine ve ahirete inanmaz, inanmadıkları gibi bunu da açıklamazlar.”

O gün dersten sonra gizemli öğrencisi diğer zaman-

larda olduğu gibi ortadan kaybolmadı. Odanın köşesindeki raftan aldığı bir yazmayı inceliyordu. Sonunda herkes dağılmış, odada yalnız kalmışlardı. Öğrenci elindeki parşömeni rafa geri bıraktı. Hocasına yaklaştı:

-“Hocam, sizinle konuşmamız gereken önemli bir husus var.”

Razi, buyur dercesine başını salladı. Talebesi elini cübbesine atıp, kuşağında sakladığı hançerini öyle hızlı çekmişti ki Razi ne olup bittiğini anladığında hançerin ucu çoktan göbeğine dayanmıştı.

O anda yetenekli hatibin ağzından sadece iki kelime çıkabilmişti:

-“Ne istiyorsun?”

O ilim talebesi gitmiş, yerine gözlerinden nefret akan bir cellat gelmişti adeta:

-“Vücudunu göbeğinden göğsüne kadar yarmak ve bağırsaklarını deşmek istiyorum. Çünkü Batınlıları kötülüyorsunuz.”

Allah biliyor ya yapardı. Bunun için eğitilmişti. Acıma, merhamet ve vicdan melekelerini kaybedeli uzun zaman olmuştu. O ve onun gibi suikastçılar öldürmek ve ölmek için yaşıyorlardı. Nadiren de olsa hedeflerini öldürmek yerine korkutma emri alıyorlardı. Fahreddin Razi'nin o an hala yaşıyor oluşunun sebebi buydu.

Razi meseleyi anlamıştı:

-“Sen bunca zaman bir haşhaşi miydin?”

Haşhaşiler Alamut Kalesi'nin emrindeki özel eğitimli katillerdi. Her hangi birisine suikast yapabilecek becerileri vardı. Hedefin bir veziri azam veya hükümdar olması fark etmezdi. Kimi nasıl öldüreceklerini iyi biliyorlardı. Görev sırasında ölmek onlar için en büyük şerefti.

Bu olaydan sonra Fahreddin Razi bir daha Batınlıktan bahsetmedi. Öğrencileri hocalarının reddiyelerinin kesilmesine bir anlam veremediler. Bir gün bir öğrencisi neden eskiden olduğu gibi Batınlığı eleştirmediyini sorunca şu cevabı vermişti:

"Onlar hakkında konuşmuyorum çünkü onların elinde son derece kesici deliller var."

BÖLÜM II

Haşhaşi hançeri üzerindeki zehir kokusunun Razi'nin burnunun direğini sızlatmasından yaklaşık bir asır önce Alamut'un daha ciddi sorunları vardı. Sünnî bir çizgiye sahip olan Selçuklu Devleti, İsmaililerin batını propagandalarından hiç haz etmiyordu. Diğer yandan Selçuklu baskısı da tarikatı çok rahatsız ediyordu.

O dönemde devletin başında hükümdar Melikşah ve vezir Nizâmülmülk vardı. Vezir, Şeyhu'l cebel Hasan Sabbah'ı öteden beri tanıyordu. Henüz sarp bir dağın tepesindeki kalede kendini bir odaya kapatmadığı gençlik yıllarında Hasan'daki yeteneği görmüş ve ona Nîşâpûr valiliğini teklif etmişti. Hasan'ın bu teklifi kabul etmeyişi aptallığından değildi. Aksine kafasında bin bir tilki dolaşıyordu. Eğer planları yolunda giderse Selçuklu devletini ele geçirip, onu bir İsmailî devletine dönüştürebileceğini düşünüyordu.

Nizâmülmülk, Hasan'a sarayda bir memuriyet vermişti. Hasan tüm zekâsını ve yeteneklerini kullanarak Sultan Alparslan'ın gözüne girmeye çalışıyordu. Amacı vezir olmaktı. Planları bir süre gerçekten yolunda gitmişti. Siyâsetnâme gibi bir eser sahibi olan Nizâmülmülk için Hasan'ın amacını fark etmek zor olmadı. Bir kaç küçük hileyle Hasan'ın saraydaki itibarını yerle bir etti. Bu olay Hasan'ın yüreğinde vezire karşı büyük bir kin yarattı.

Saraydan ayrılmak zorunda kaldıktan sonra İsfahan'a yerleşen Hasan, orada Ebu'l fadl'in talebesi oldu ve İsmailî mezhebinin ezoterik inançları hakkında ilmini derinleştirdi. Hocası ara sıra siyâsî konulara girmeyi seviyordu. Selçuklu'nun Anadolu'daki başarılarından bahsettiği bir sırada Hasan dayanamadı:

"Sadece güvenilir iki arkadaşım olsaydı, bu hükümdarlığı yıkardım."

Hasan'ın ses tonundaki ciddiyet hocasını dehşete düşürmeye yetmişti. Ebu'lfadl, talebesinin delirdiğini düşünerek özel ilaçlar hazırlattı. Bunu fark eden Hasan artık oradan da ayrılma vakti geldiğini anladı.

Bir tarikat kurma fikri Hasan'ın aklına ne zaman geldi bilinmez. Ancak seyahatleri boyunca edindiği taraftarların, insanları etki altına alma konusundaki yeteneğini fark etmesine yardım ettiği kesin. Tabi bunda İsmailî mezhebinin Bâtınî öğretilerinin payı da büyüktü.

İsmailî mezhebi Şîâ'ya bağlı bir koldu. İmamlardan Cafer-i Sadık'ın yedinci imam olan Musa el-Kasım isimli oğlu hicri 3. yüzyılda ortadan kaybolduğuna inanılan Muhammed Mehdinin atası kabul edilir. Şîâ'nın içinde kendilerini gizleyen başka bir grup ise imametin Musa el-Kasım değil, Cafer'in diğer oğlu İsmail'in soyundan devam ettiğine inanıyordu. İşte bunlar kendilerine İsmailî diyorlardı.

İnanılırdı ki İsmail'in, haliyle Hz. Ali ve Hz. Fatma'nın soyundan gelen din adamları ilahî bir güçle donatılmıştır ve asla hata etmezler. İlahî özden vücut bulan evrenin merkezinde bu yüce zatlar vardır. İlahî sırlara ulaşan bu imamlar; bilgi ve hâkimiyetin, gnosise ulaşmamış olanlardan gizli tutulan ezoterik hakikatlerin, topyekun ve sorgusuz bir itaat gerektiren buyrukların kaynağıdır.

Sabbah'ın tarikatı da bu mezhebe bağlı ezoterik bir örgüttü. Ezoterik bilgiler, tevîl'ul bâtın adı altında servis ediliyordu. Bu yüzden tarikat mensupları Bâtınîler olarak da nam salmışlardı. Bu usûle göre Kur'ân'ın gerçek anlamını ancak ilahî sırlara mahzar olan, keşf ehli zat bilebilirdi. Bu bilgi kesbî değil, ilhâmî yani gnostik bir yapıdaydı. Bu tarikatın içinde inisiye olma dereceleri-

Deneme

VEDAT YILMAZ

ne bağılı olarak bir dâiler hiyerarşisi bulunmaktaydı. En üstte şeyhin vekili konumundaki baş dâiler vardı. Onun altında dâiler, refikler, lâsikler gibi daha aşağı mertebedeki müritler yer alıyordu. Dâilikten aşağı mertebede bulunanlar tarikatın sırlarını pek bilmezdi. Hatta şeyhin huzuruna çıkamazdı. Şeyhin neye benzediğini görmeden ölen binlerce mürit vardı.

Şeyhi görebilmek için ya üst mertebeye bir dâi ya da görev almış bir esâsi olmak gerekiyordu. Esâsiyyûn ekibi, profesyonel suikast eğitimi alan özel seçilmiş müritlerden oluşuyordu. Bu acımasız katiller, Müslümanlar arasında Haşhaşi olarak anılıyordu. Düşmanlarının kalbine saldırdığı korkunun etkisiyle bu kelime daha sonraları tüm Avrupa dillerine "suikastçi-assasin" anlamında girmeyi başarmıştı. Onların şeyhe olan ölümüne bağlılıkları tüm Anadolu ve Avrupa'da dilden dile dolaşıyordu.

Hatta Dante'nin gençliğinde yazmış olduğu bir sonesinde, şairin, aşığın olan sadakatini şu sözlerle dile getirdiğini görüyoruz:

"Emirlerinize itaatimle cennete kavuşmayı ümit eden Haşhaşinizim ben"

BÖLÜM III

O gece pencerelerden sızan ay ışığı kalenin kabul salonunu aydınlatmak için yeterli değildi. Esasî ayinini yönetmek için odanın üç köşesinde bekleyen baş dâilerin arkasında birer meşale duvarda asılı duruyordu. Salonun ortasındaki İran halısının üzerinde diz çökmüş

Haşhaşi adayları, seçilmiş olmanın verdiği mutluluk ve heyecanı gizlemeye çalışıyorlardı. Ne var ki sadece bir kişi tanrıdan gelen ilahî görevle şereflebilecekti.

Baş dâilerden biri birkaç adım öne çıktı.

"Sizler diğer tüm insanlar arasından Allah'ın seçtiği çok özel kullarsınız. Sizler hizmet için doğdunuz. Tüm insanlık bir leş mesabesinde olan dünya ile oyalanırken sizler Allah'ın aynası olan Şeyh hazretlerinin koynunda yetiştiniz. Şimdi soruyorum size; Şeytanın yeryüzündeki sureti olan Nizamülmülk'ü hanginiz öldürebilir?"

Ebu Tahir Arrani ismindeki adam yumruğunu göğsüne vurarak ayağa fırladı.

"Ben yapabilirim."

Bu sıradan bir görev değildi. Nizamülmülk de sıradan bir vezir değildi. Devletin tüm organlarınca sözüne bu denli itimat edilen ikinci bir şahıs yoktu. Böyle bir adamı öldürmek için bir ordudan daha fazlası gerekti; iyi eğitilmiş, ölümü dört gözle bekleyen, beyni yıkanmış bir Haşhaşi suikastçisi...

Diğer üç Haşhaşi adayı salonu terk ettikten sonra elinde altın bir tepsi tutan kale cariyesi içeri girdi. Tepsideki kadehi Ebu Tahir'e uzattı. Şeyh vekili konuşmasını devam etti:

"Bu bir zehirdir. Bunu içtikten sonra öleceksin. Şeyhimizin himmeti ile seni tekrar hayata döndüreceğim."

Genç adamın kalbi yerinden fırlayacak gibiydi. Daha önce bu deneyimi yaşayanların hikâyeleri kulağına gelmişti. O an Allah'ın en büyük mucizelerinden bir tanesine bizzat tanık olduğunu düşünerek kadehi yudumladı.

İçeceğın acı bir tadı vardı. Zehir tatlı olacak değildi ya. Kısa süre sonra başının döndüğünü ve vücudunun terlediğini hissetti. Artık ayakta durmakta zorlanıyordu. Dizleri üstüne düştü. Her yer dönüyordu. Sonunda baygın bir vaziyette yere serildi.

Gözlerini açtığıında çeşitli meyve ağaçları, çiçekler ve yeşilliklerle kaplı bir bahçede uyandı. Bahçenin güzelliğine hayran hayran bakarken, ipekler içerisinde on-

larca huri ağaçların arasından onu karşılamaya geldi:

“Hoş geldin Cennet’e ey Mümin, biz de seni bekliyoruz.”

Şeyhin hak olduğunu anlamıştı. Anlatılanlar gerçektir. Zehri içmiş, ölmüş ve Cennet’e gelmişti. İçerisinde tarrifi mümkün olmayan bir huzur ve mutluluk vardı.

Aslında bu mutluluğun kaynağı da uyanmadan önce kendisine içirilen bir çeşit iksirdi. Aslında her şey basit bir ilizyondan ibaretti. İçtiği şey zehir değil, güçlü bir bayıltıcıydı. Geldiği yer de Cennet değil, Cennet’e benzetilmeye çalışılan gizli bir bahçeydi. Zaten burada fazla uzun süre kalmayacaktı. Yoksa bir şeylerin ters gittiğini anlayabilirdi. Hurilerle biraz zaman geçirip, bal ve süt çeşmelerini görmesi yeterliydi.

Öyle de oldu. Kısa bir süre Cennet’te zevk sürdükten sonra yine belli etmeden içeceğine koyulan uyuşturucunun etkisiyle kendinden geçti.

Bu defa uyandığında Şeyhu’l Cebel Hasan Sabbah’ın odasında idi. Başvekilleri de oradaydı. Şeyh yüksekçe tahtından adama seslendi:

“Beni tanıyor musun?”

Ebu Tahir başını kaldırma cüretinde bulunmadan cevapladı:

“Siz Allah’ın yeryüzündeki aynası, efendiler efendisi, nurlar nuru, bilinmeyenleri bilen, görünmeyenleri gören, bir eli batıda, bir eli doğuda, kudreti arşta olan şeyh Hasan hazretlerisiniz.”

Hasan Sabbah sordu:

“Buraya nereden geliyorsun?”

Ebu Tahir aşkla cevapladı:

“Vallahi Cennet’ten geliyorum.”

Şeyh yine sordu:

“Geldiğin yerin Cennet olduğunu nasıl anladın?”

Genç adam her şeyi çok net hatırlıyordu:

“Kur’ân’ın söylediği Cennet ne ise benim geldiğim

Cennet de oydu. Orada türlü meyveleri, bal ve süt akan çeşmeleri, altın ve gümüşle süslenmiş çadırları, sanki saklı birer inci gibi ipeklere bürünmüş hurileri gördüm.»

Şeyhin yüzünde memnuniyet bildiren bir gülümseme vardı:

“O halde bana hizmet ederken ölürsen nereye gideceğini artık çok iyi biliyorsun.”

Ebu Tahir’in gözlerinden yaşlar akıyordu:

“En büyük duam sizin yolunuzda ölme bahtıyarlığına kavuşabilmek.”

Hasan Sabbah ayağa kalktı. Bu defa sesinde hiddet vardı:

“Bizim düşmanlarımız, Allah’ın düşmanları, şeytanın dostlarıdır. Onları öldürmek bu dünya hayatında yapacağınız en büyük salih ameldir. Senden Şeytan’ın yeryüzündeki sureti Nizâmülmülkü öldürmeni istiyorum.”

Başvekillerden birisi elinde tuttuğu altın Haşhaşi hançerini Ebu Tahir’e uzattı. Bu sıradan bir hançer değildi. Ufak bir çizik insanı öldürmeye yeterdi. Sadece suikast görevi alma onuruna erişmiş Haşhaşiler bu hançere sahip olabilirdi.

Ebu Tahir büyük bir gururla hançeri kuşağına geçirdi.

Şeyh son sözlerini söyledi:

“Şimdi git ve Nizâmülmülkü öldür. Cennet seni bekliyor.”

Deneme

VEDAT YILMAZ

Hasan Sabbah'ın fedâisi yakalanma ve öldürölme korkusu olmaksızın görevini başarıyla yerine getirdi. Fakir bir sofi kılığında Nizâmülmülk'e yaklaşmayı ve zehirli hançerini göğsüne saplamayı başardı. Sonrasında yakalanıp öldürüldü.

Zaten kaçmaya yeltenmemişti. Cennet onu bekliyordu. Daha doğrusu o öyle zannediyordu.

KAYNAKÇA

Laurence LOCKHART, "HASAN-I SABBAH VE HAŞİŞİLER" Çev. Prof. Dr. Süleyman TÖLÜCÜ, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, say1: 26, Erzurum, 2006.

Dr. Kemal TİMUR, "SÜLEYMAN MUSLİ VE SEMERKANT ROMANLARINDA BATINİLİK VE HASAN SABBAH", A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 31 Erzurum 2006

Bernard LEWIS, "ALAMUT KALESİ VE HASAN EL-SABBAH", Nokta Kitap yay.

Eşref ALTAŞ, "FAHREDDİN ER-RÂZÎ'NİN HAYATI, HÂMİLERİ, İLMİ VE SİYASİ İLİŞKİLERİ" İSAM yay.

Vladimir BARTOL, "FEDAİLERİN KALESİ ALAMUT", Yurt Kitap-Yayın.

Fahreddin RAZÎ, " HRİSTİYANLIĞIN REDDİNE YÖNELİK TARTIŞMALAR", İz Yay.